

Sotsiaalsed laadi kaubad ja teenused

Käibemaksuga ei maksustata järgmiste sotsiaalset laadi kaupade ja teenuste käivet:

1) **universaalne postiteenus** postiseaduse tähenduses ja riikliku pensionikindlustuse seadusega ning töövõimetoetuse seadusega ettenähtud korras riiklike pensionide, abirahade, toetuste ja hüvitiste posti vahendusel väljamaksmine.

Universaalne postiteenus on postiseaduse § 5 lõikes 2 sätestatud postiteenuste järjepidev, kvaliteetne ja taskukohase tasu eest osutamine kogu Eesti Vabariigi territooriumil õigusaktidega sätestatud alustel ja korras.

Universaalse postiteenuse moodustavad järgmised riigisisised ja rahvusvahelised postiteenused:

1. kirisaadetise edastamine liht-, täht- ja väärtisaadetisena kaaluga kuni 2 kilogrammi;
2. postipaki edastamine täht- ja väärtisaadetisena kaaluga kuni 20 kilogrammi.

Universaalse postiteenuse hulka ei kuulu postisaadetise edastamine partiisaadetisena.

Universaalse postiteenuse osutaja on isik, kellele on väljastatud tegevusluba universaalse postiteenuse osutamiseks, seega saab maksuvabalt teenust osutada ainult isik, kellel on vastav tegevusluba.

Töövõimetoetuse seadusega on loodud uut liiki toetus – töövõimetoetus – ning lõpetatud töövõimekaotuse protsentide ja töövõimetuspensionide määramine pensionikindlustuse seaduse alusel. Seetõttu täiendati alates 1. jaanuarist 2022 käibemaksuseadust selliselt, et käibemaksuvaba on nii riikliku pensionikindlustuse seadusega kui ka töövõimetoetuse seadusega ettenähtud korras riiklike pensionide, abirahade, toetuste ja hüvitiste posti vahendusel väljamaksmine.

2) **tervishoiuteenus** tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses ning sotsiaalministri määrusega kinnitatud nimekirjas nimetatud inimpäritolu elund või kude, inimveri või inimverest valmistatud verepreparaat ja rinnapiim.

Tervishoiuteenus on tervishoiuteenuste korraldamise seaduse kohaselt tervishoiutöötaja tegevus haiguse, vigastuse või mürgituse ennetamiseks, diagnoosimiseks ja ravimiseks eesmärgiga leevendada inimese vaevusi, hoida ära tema tervise seisundi halvenemist või haiguse ägenemist ning taastada tervist. Tervishoiuteenuse osutamiseks peab olema Terviseamet väljastanud tegevusloa.

Tervishoiutöötajad on arst, hambaarst, õde ja ämmaemand, kui nad on registreeritud Terviseametis. Tervishoiutöötaja võib osutada tervishoiuteenuseid selle omandatud kutse või eriala piirides, mille alusel ta on registreeritud tervishoiukorralduse infosüsteemis.

Kui isik osutab ravi ja on registreeritud tervishoiukorralduse infosüsteemis, on tervishoiutöötajaga võrdsustatud:

1. füsioterapeut,
2. kliiniline psühholoog,
3. logopeed.

Seega on maksuvabastuse rakendamiseks oluline, et osutatav teenus on tervishoiuteenus, selle osutamiseks on väljastatud tegevusluba ning teenust osutab tervishoiutöötaja, kaasa arvatud tervishoiutöötajaga võrdsustatud füsioterapeut, kliiniline psühholoog ning logopeed.

Šokolaaditeraapia, kohviteraapia, erinevate massaažide (v.a arsti poolt näidustatud ravimassaaž) puhul ei ole tegemist taastusravi üldtunnustatud ravimeetoditega, samuti ei ole nende teenuste osutamiseks vajalik taastusravi spetsialisti kvalifikatsioon. Seega on eelnevalt nimetatud ravimeetodite rakendamisel tegemist teenuste osutamisega, mis maksustatakse käibemaksuga vaatamata sellele, kui teenuse osutajal on taastusravi spetsialisti kvalifikatsioon.

2¹) hambatehniku poolt kutsealases tegevuses osutatav teenus ning hambaarsti või hambatehniku poolt võõrandatav **hambaprotees**.

Käibemaksudirektiivi artikli 132 lõike 1 punkti e kohaselt tuleb maksuvabastust rakendada hambatehnikute poolt kutsealase tegevuse raames osutatavatele teenustele ning hambaarsti või hambatehniku poolt võõrandatavatele hambaproteesidele.

3) teenus, mida mittetulundusühing tasuta või liikmemaksu eest osutab oma liikmetele, ning spordirajatise või spordivahendite kasutamise teenus, mida mittetulundusühing osutab füüsilisele isikule.

Mittetulundusühingute osutatav teenus on maksuvaba üksnes juhul, kui teenus osutatakse tasuta või liikmemaksu eest. Oma liikmetele tasuliste ürituste korraldamisel, isegi kui rakendatakse soodushinda, on tegemist maksustatava käibega.

4) sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) §-des 8 (alates 01.05.2018), 17, 20, 23, 26, 27 (alates 01.05.2018), 30 (alates 01.05.2018), 33 (alates 01.05.2018), 41, 44 (alates 01.05.2018), 45⁵, 45¹⁵, 56, 87, 91, 94, 97, 100 ja 130¹ nimetatud **sotsiaalteenus** ja §-s 45¹ nimetatud riigi- või kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvest rahastatav sotsiaalteenus.

Maksuvabad sotsiaalteenused tulenevalt KMS § 16 lg 1 p 4 on:

vältimatu sotsiaalabi andmine, nt riide-, toiduabi või ajutise peavarju tagamine abivajajale (SHS § 8 – alates 01.05.2018), koduteenus (SHS § 17), väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (SHS § 20), tugiisikuteenus (SHS § 23), täisealise isiku hooldus (SHS § 26), isikliku abistaja teenus (SHS § 27 –

alates 01.05.2018), varjupaigateenus (SHS § 30 – alates 01.05.2018), täiskasvanute turvakoduteenus (SHS § 33 – alates 01.05.2018), eluruumi tagamine (SHS § 41), võlanõustamisteenus (SHS § 44 – alates 01.05.2018), asendushooldusteenus (SHS § 45⁵), järelhooldusteenus (SHS § 45¹⁵), sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus (SHS § 56), igapäevaelu toetamise teenus (SHS § 87), töötamise toetamise teenus (SHS § 91), toetatud elamise teenus (SHS § 94), kogukonnas elamise teenus (SHS § 97), ööpäevaringne erihooldusteenus (SHS § 100), kinnise lasteasutuse teenus (SHS § 130¹).

Maksuvaba käive on ka lapsehoiuteenus (SHS § 45¹), kui see on riigi- või kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatav sotsiaalteenus.

KMS § 16 lg 1 p 4 sätestatud maksuvabade sotsiaalteenuste sisu tõlgendamisel tuleb lähtuda vastavates sotsiaalhoolekande seaduse paragrahvides sätestatust. Maksuvabad on KMS § 16 lg 1 p 4 loetletud konkreetsetes sotsiaalhoolekande seaduse sätetes nimetatud teenused.

See, kui tegemist on nn projektipõhise teenusega, ei mõjuta teenuse kui sellise maksustamist. Kui projekti raames osutatakse teenust, siis maksustamine oleneb sellest, kas teenus on maksuvaba tulenevalt KMS §-st 16 või maksustatav.

5) laste ja noorukite kaitsega seotud turvakoduteenus;

6) alus-, põhi-, kutse-, kesk- või kõrghariduskoolitus, sealhulgas õppevahend, mille koolitusteenuse osutaja võõrandab teenuse saajale, üldhariduskoolitusega seotud eraõppetunni andmine ja muu koolitus, välja arvatud äriistel eesmärkidel antav muu koolitus.

Maksuvaba käibena käsitatakse üksnes sotsiaalse iseloomuga koolitusteenust – näiteks üldhariduskoolitust ja sellega seotud eraõppetunni andmist, mitte aga ettevõtluse käigus antavat koolitusteenust. Üldhariduskoolitusteenus selle sätte mõttes haarab alus-, põhi-, kutse-, kesk- ja kõrghariduskoolitust, kusjuures mõeldud on üksnes tasemeõpet. Tasemeõpe on alati maksuvaba käive – ükskõik kas koolitust annab riigi-, munitsipaal- või erakool.

Ümberõpe või täiendusõpe on hõlmatud mõistega „muu koolitus“. Mitteärilisel eesmärgil antav muu koolitus on maksuvaba käive ilma vabatahtliku maksustamise õigusega. Ärilisel eesmärgil osutatavale koolitusteenusele, kui see koolitus ei ole üks osa üldhariduskoolitusest, tuleb lisada käibemaks tavamääras.

MILLAL PAKUTAKSE KOOLITUST ÄRILISEL EESMÄRGIL

Kui koolitust viib läbi ettevõtja (äriühing, füüsilisest isikust ettevõtja (FIE)), siis temal on alati äiline eesmärk.

Kui koolitust viib läbi mittetulundusühing või sihtasutus, siis tuleb vaadata kaht põhilist kriteeriumi:

- ✓ kas koolituse pakkuja soovib teenida koolitusega kasumit;
- ✓ kas koolituse pakkuja konkureerib ettevõtjatega, kes pakuvad samalaadseid koolitusi, mistõttu koolituse maksustamata jätmine võib konkurentsi moonutada.

Iga konkreetset koolitust tuleb sellest aspektist vaadata eraldi. Ei ole üldist reeglit, milline mittetulundusühingu või sihtasutuse pakutav koolitus, mis ei ole tasemeõpe, on maksuvaba ja milline on maksustatav. Tähelepanu vajab konkurentsi moment – kui samasuguseid koolitusi pakuvad ka käibemaksudokumentatsiooniga registreeritud ettevõtjad (äriühingud ja FIEd), tuleb seda lugeda kõigi pakkujate (ka mittetulundusühingu või sihtasutuse) jaoks ärilisel eesmärgil antavaks koolituseks. Euroopa Liidu käibemaksudirektiivi 2006/112/EÜ artikli 134 punkti b kohaselt ei tohi liikmesriik anda maksuvabastust juhul, kui selle eesmärk on teenida organisatsioonile lisatulu tehingute kaudu, mis otseselt konkureerivad käibemaksuga maksustatavate äriühingute tehingutega.

Kui koolitust pakub mittetulundusühing või sihtasutus, kes selle koolitusega kasumit ei taotle ja koolitus on sedavõrd spetsiifiline, et puudub reaalne konkurent teiste samalaadseid koolitusi pakkuvate ettevõtjate näol, siis saame öelda, et koolitust korraldatakse mitteärilisel eesmärgil ja selle käive on maksuvaba.

Kui riigi-, valla- või linnaasutus pakub koolitust ärilisel eesmärgil, tekib sellest maksustatav käive.

7) haige, vigastatu või puudega inimese vedu selleks kohandatud sõidukiga, mis vastab liiklusseaduse alusel kehtestatud nõuetele.

Maksuvaba teenus on haige, vigastatu või puudega inimese vedu selleks kohandatud sõidukiga, mis vastab liiklusseaduse alusel kehtestatud nõuetele. Säte kehtestab maksuvabastuse nn invataksotenus, aga seda üksnes juhul, kui teenust osutatakse selleks kohandatud sõidukitega.

8) teenus, mida sõltumatu isikuteühendus osutab oma liikmele, kui on täidetud järgmised tingimused: teenus on otseselt vajalik liikme põhitegevuseks, mis on maksuvaba või ei kuulu käibemaksuga maksustamisele; teenuse eest makstav tasu ei ületa teenuse osutamiseks tehtud kulutusi ja teenuse maksuvabastus ei mõjuta oluliselt konkurentsi.

Viimati uuendatud 07.05.2026